

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

1. Kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 „
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét 15 és
 ünnep utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.
 A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállal köte-
 lezet.
 Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.
 Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, november 14.

Ha...

Ha megnehezül az idők járása felet-
 tünk;
 ha meginog a talaj alattunk;
 ha azt látjuk, hogy nemzetünk lét-
 alapját, a szent kereszténységet minden
 oldalról a hamis tudománynak, gunynak
 és rágalmaknak fegyvereivel hogyan tá-
 madják és támadhatják;
 ha észrevesszük, hogy kivándorló és
 pusztuló magyar népünk helyét hogyan
 foglalja el egy világnézetben, faji sajátos-
 ságaiban, erkölceiben, törekvéseiben ve-
 lünk egyaránt idegen népfaj;
 ha aggódva tapasztaljuk, hogy a fel-
 söbbség iránti bizalom és tekintély tisz-
 telete mennyire inog;
 ha fájdalommal szemléljük, hogy a
 családokból mint vész ki az egyszerű
 háziasság, az ifjúságból a tisztesség és
 szorgalom, a gyermekekből a szülők
 iránti kegyelet, mindnyájunkból az Ur
 félelme és a kötelesség teljesítésének sze-
 relete;
 akkor *parancsolólag* áll minden gon-
 dolkodó és hazáját szerető magyar em-

ber előtt annak szüksége, hogy nehéz
 időben inkább, mint vala, egyetértve,
 együtt működve, egymást kölcsönösen se-
 gitve, megindítsuk azt a nagy arányu
 mozgalmat, mely egyénekben és társada-
 lomban a gyüngülő hitet és elhidegült
 krisztusi szeretet van hivatva felelesz-
 teni.

E mély értelmű, közviszonyainkat szomor-
 ruan jellemző szavakkal vezette be gr *Mayláth*
Gusztáv erdélyi püspök az erdélyi status nagy-
 gyűlésén megnyitó beszédét. A bölcs szavakat
 lapunk élére tettük, hogy értse meg mindenki,
 akinek értelem adatott és akinek értelme meg
 nem fogyatkozott.

Temetés után.

Ne vegyük tudomásul azokat a ros-
 zindulatu, nem nemes forrásból fakadt
 beszédeket, melyek a tegnapi temetésen
 elhangzottak. Nem érdemesek rá.
 Melyik halottnak a rokonai ezek az
 idegenek? Nem is sejtjük. De fölötté kár
 volt borzas fürtjeiket Nagyváradon meg-
 rázogatni s a kegyeletes ünnepélyt kö-
 zönséges agitációvá lealacsonyítani.
 A legrosszabb, legközönségesebb Nép-
 szava-stilusban elmondott krajcáros ve-
 zércikk volt mind a két beszéd. Könnye-
 ket kellett volna letörölniök s ők a mes-
 terségesen kisajtott könnyekből csináltak
 maguknak tőkét. Ne maradjon annak a
 gyászolóknak még a könnye se, legyen

helyette epe, a gyűlölet epéje, az osztály-
 harc epéje, — a melyből olyan édesen
 meg lehet élni holmi jól fizetett izga-
 tóknak!
 Ezer és ezer ember volt ott a teme-
 tésen s jól esett látnunk, hogy igaz és
 mély volt a részvét a halottak iránt s
 igaz és mély a felháborodás e beszédek
 ellen.

A két pártvezér szavai megmutat-
 ták, micsoda szellemben vezetik a munkássá-
 got: hazugságokra, gyűlöletre, elvadult
 durvaságra tanítják. Mikor egy város
 minden polgára részvéttel nyújtja kezét
 a szerencsétlenül jártak családjai felé, ők
 ráütnek a segítő kézre, hogy elmenjen
 a kedve mindenkinek olyan emberekkel
 jót tenni, a kik e gyűlölet-szítókkal ösz-
 szeköttetésben vannak. A gyűlölet buta-
 sága lihegett minden szóból s a jöltevők
 iránti hálátlanság felülmulta a szerencsét-
 lenség okozója iránt szított gyűlöletet is.
 Csak azért, mert a jó tett nem a rek-
 lám, hanem Krisztus nevében történt.

Undorral fordult el a jó izlés, az em-
 beriesen érző szív ezektől a szavaktól.
 Nem érdemes rájuk több szót veszte-
 getni. Arra kérjük a közönséget, ne vonja
 meg tovább sem jóindulatát azoktól a
 boldogtalanoktól, kiknek fájdalomtól meg-
 szentelt könnyeivel ily nemtelenül vissza-
 éltek. Ne tetézzé szerencsétlenségüket e
 durva, emberietlen hang, ne érintse a
 bántalom a kegyeletet. Ne sikerüljön az
 adományokat elvonni azoknak, a kik a

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Két világban.

Irta Corvina.

— Szeretlek, édes Lilikém! . . .
 Ennyit mondott csupán, de ezt olyan őszinte
 bizalommal, mint még szó el nem repült ajaká-
 ról soha életében.
 Talán meg is bánta e vallomását a másik
 pillanatban, de éppen azért mondta olyan aka-
 ratlanul, mert nagyon szeretett és e vallomásá-
 val könnyebb lett a szíve.
 Minden embernek van valami szenvedé-
 le. Amíg az egyik a vadászat kalandos örömeiben
 leli gyönyörét, a másik a zenében keres szára-
 kozást, a harmadik szeret, ábrándozik és így
 megy ez leirhatatlan változatossággal.
 Ő is szeretett. Szerelmes volt végzetlenül.
 Ez volt a szenvedé-
 le. Pedig szegény volt, mint
 a templom egere.
 De Istenem, hát a szegénynek nem szabad
 szeretni? Miért?

Szereteten alapul az élet, a boldogság és
 a béke. Őneki is ez volt a szenvedé-
 le. Lehet, hogy a bűne is, de nem tehetett róla. Szeretett
 egy leányt, egy édes, kedves, szőke kis leányt
 sokáig, titokban, míg végre is egy gyönyörű-
 séges estén bevallotta ezt.

Történt pedig ez azon az estén, amikor
 egy jótékony célú hangversenyen kellett játszania.
 Halavány arca piros lett, mint a bibor,
 amidőn az emelvényre lépett. S mikor nyirety-
 tyújt hegedűjére tette, meghódította vele egész
 közönségét, mert hiszen a lelke beszélt, nem a
 hegedűje.

És mintha mondta volna, mintha panasz
 lett volna minden hangja: ti tapsoltok nekem,
 s én olyan boldogtalan vagyok.

Es a közönség tombolt, tapsolt neki, ő
 pedig ezt a nagy elismerést egyszerű szerény
 meghajlással köszönte meg.

S amikor mesteri játékát befejezte, egy
 szép kis fehér őszi rózsza repült kebelére. Utána
 hajlott s a szíve fölé üzte.

Hangverseny után táncra perdült a mulatni
 vágyó ifjúság.

Mintha egy virágos kert elevenedett volna
 meg. A sok selyemruha úgy suhogott a sűrű
 forgatagban, mint amikor lágy őszi estén egy-
 egy szellő repül át a tájon, magával hozván a
 virágok édes illatát.

Ő nem táncolt. Szerényen húzta meg ma-
 gát az egyik palma zöld lombja alatt.

— Miért nem táncolsz? . . . kérdezték
 barátai . . .

— Nincs ma kedvem — mondja szomoruan.

S az első szünetben Lilike szólt hozzá:

— Szép dolog, te még nem is táncolsz?

— Nincs kedvem ma este. Jó sikerem
 volt, de kedvem annál rosszabb. Ha azt tud-
 nám, ki dobta a rózsát, talán megjönne az én
 kedvem is.

— S ha megtudnád, ugy mit cselekednél?

— Feleségül venném! . . .

— Feleségül vennéd? Hogyan? Hiszen
 neked van már feleséged.

— Igaz, van, de az nem a feleségem. Az
 csak egy szép asszony, akit feleségül vettem,
 De nem vált belőle feleség és most már élnem
 kell vele, mert így parancsolják törvényeink.

Az Érmelléki Kereskedelmi Részvénytársaság
 borkiviteli osztálya ajánlja tisztán kezelt hegyi borait.

sebeket csak szaggatni tudják, de hazug szavakon kívül nem adnak semmit a boldogtalanoknak. Nem a halottak emlékezete, nem a hátra maradtok keserősége szólott, hanem a tudatlanság korteskedett saját üressége mellett. A könyörület emberies tere a miénk maradt.

Más az, a mit komolyan szóvá kell tenni.

A temetés komoly aktusa nemcsak kortes tanyává alacsonyodott, hanem durva és rendellen látványossággá vált. Rendőri kordonnak nyoma sem volt. Néhány alak lármázott, »hátra«, »előre«, »jobbra«! »balra«! vezényelve, taszigálva, veszekedve — s középen ott állott tehetetlenül a rendőrség képviselője. Felhivtak gyűlésre, izgattak osztályharcra — s a rendőrségnek nem volt más szava rá, mint hogy »az ilyesmit nem kell észrevenni.« No hát ekkora tudomány-nal néhány hosszalábu struccmadár is fenn tudja tartani a rendet, nem kell drága rendőri apparátus.

Azután: mi címen engedte meg a város, melynek a szerencsétlenek halottai lettek, hogy a temetésből véres száju kortesgyűlés legyen? A város már temetni sem tud Budapestről kölcsönként agitátorok nélkül? A feltámadást, az örök élet igazságosságát vakmerően lehazudó beszédek hallgatóságának miféle tapintattal rendelték ki a lelkészeket? Annak kellett kitenni a város kegyeletét, hogy egy szájhős szemünkbe vágassa: »ez a város csak egy rongyos koszorút hozott, de én mást hozok: gyűlést!«

Elfordulunk e jelenettől, a melyet a gyávaság és tudatlanság irt bele Nagyvárad történelmébe. Fátyolt boritunk jeleneteire, de a tanulságot le kell vonni. Vétkes könnyelműség a munkásosztály egy részét tovább is ilyen kezek közt hagyni. Erélyes, férfias hatóság sokat

tehetne, de az igazi orvoslást mindnyájunknak kell megadnunk s apostoli lélekkel, magyar lelkesedéssel, erős szívvél vezérelnünk tévutra vitt testvéreinket az igazság, a szeretet, az igazi felvilágosítás felé. *

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, nov. 14.

Náway Lajos alelnök 10 órakor megnyitva az ülést a jegyzőkönyv hitelesítése után bejelenteti Polónyi Géza és Molnár Jenő képviselőknek a bizottsági tagságokról való lemondásukat. A Ház tudomásul veszi. Ezután az autonóm vámtarifa folytatólagos tárgyalása következik.

Masaronits Bogosláv horvát beszédjét 11 órakor fejezi be.

Budszavlyevics Bude horvátul beszél a vámtarifa ellen.

Elnök: Kétszeri intés után megvonta tőle a szót.

Nagy zavargás.

Az elnök kijelentését éljenzéssel fogadták a magyar képviselők, annál nagyobb dühbe gurultak a horvát képviselők. Zajongtak, kiabáltak, tiltakoztak és nem engedték szóhoz az elnököt, aki folyton cseppet. Végre mégis lecsillapul a zaj és az elnök szóhoz jut. Konstatálja, hogy két horvát képviselő Banjanik és Pinkovics, akiket rendreutasított, öklökkel fenyegették az elnököt. (Kiállították: Mentelmi bizottsághoz.) Ezért a 255-ik szakasz alkalmazását ajánlja, hogy a mentelmi bizottsághoz utasítsák. Most már a horvátok igazi düvel ugráltak fel, öklükkel fenyegették az elnököt és a tolmácsot, neki pirulva hadonásztak, kiabáltak ütésgétek a padokat.

Az elnök fölkéri a mellette ülő horvát jegyzőt Popovics Dusant, hogy menjen le a

horvátok közé és kapacitálja őket, hogy hallgassák meg az elnököt. Popovics le is sietett elvtársai közé, de a helyett, hogy csillapította volna őket, toporzékolva izgatta és lázította őket az elnök eljárása ellen. A horvátok fel-tüzelve ordítottak, a magyar képviselők mind sűrűbb sorokban nyomultak feléjük, óriási zaj keletkezett, mely az elnök szakadatlan esengésére sem szűnt el s miközben a horvátok az elnök felé rázták az öklüket, egyszerre, mintegy adott szóra, mindnyájan előrántották zsebkendőiket és az elnök felé lengették.

A koalíciós pártok hahotával fogadták ezt a horvát erőlködést. Senki sem vette komolyan. A horvátok látták, hogy céljukat nem tudják elérni, nagyobb botrányt, esetleg verekedést nem tudnak provokálni s egy pillanatra megbíggadtak.

Az elnök ezt a pillanatot felhasználta és kijelentette, hogy Budiszavlyevicsot és Popovicsot a mentelmi bizottsághoz utasítja. Mivel pedig a horvátok zajongása és zsebkendő lobogtatás ujból megkezdődött az ülést felfüggesztette.

Szünet alatt a zaj tovább tartott. Magyarok és horvátok heves vitába elegyedve kiabáltak egymásnak, a magyarokat Szerényi államtitkár csitítgatta, a horvátokat Popovics Dusár bujtogatta.

Elnöki nyilatkozat.

Egy kis negyedórát tartott ez a szünet s midőn a láрма megszűnt, az elnök újra megnyitotta az ülést és teljes csöndben mondta el beszédjét. Módot és alkalmat akar adni, úgy mond arra, hogy a Ház az ő eljárását megítélhesse. Ő a házszabályok alapján vonta meg a szót Budiszavlyevicsot teljes tárgyilagossággal járt el. A horvátok azonban ismételték azt a mű-felláborodást, mellyel már többször megakarták akasztani a parlament működéseit. Es konstatálja, hogy a horvát jegyző, Popovics Dusán, akit épen azért választott a Ház, hogy az elnök nehéz helyzetét megkönnyítse, midőn ő leküldte őt a horvátok közé, egyenesen lázított közöttük (Felkiáltások: Ki kell dobni) ho-

— Nem értem én e beszédet. Nem szeretted talán?

— Nincs mit szeretni rajta. Szép és rideg. Valóságos alabástrom-szobor. Nem érzi az én lelkem melegét. Nincs benne tűz és szenvedély. csak az arca van, amelynek meghódol a szem. De szív és lélek, az előtte messzi áll.

— Am akkor miért vetted el!

— Azt már egyszer mondtam neked. A szememmel szerettem és meghódoltam neki. Én azt szeretném, ha édes kedves lenne. Ha mindig mosolyogna, mindig énekelne. És úgy szeretne engem, mint ahogy én tudnám őt szeretni.

— Ez bántja úgy a lelked? Válj el egyszerűen.

— Válj el egyszerűen! . . . Ezt kimondani éppen olyan egyszerű, mint amilyen nehéz megtenni.

— Mi van abban olyan nehéz dolog? Ha én úgy lennék, már rég elváltam volna. Egy élet boldogsága elvégre is csak annyit megér, amennyibe egy válópör kerül.

— Honnan vegyek én annyit is elő. Megtenném szívesen. Tudom, hogy ő sem ellenezné. Hiszen éppen azért nem szeret, mert bohém a lelkem. Az ő lelkének más iránya van. De én már arra nem is gondolok. Lemondás a sorsom. Két világban élek. Titkon más szeretek, mig őt csak tisztetem.

— Es ki az, akit te úgy szeretsz titokban?

— Miért kérdezd olyan kíváncsian? Hiszen sorsomon te úgy sem segítesz.

— Ha nem is segítesz. Különböztetted ezt te nem tudhatod. S annyi bizalmat nem érdemlek

tőled? Mi oly régi barátok vagyunk már. A bizalmasság sokszor jóra fordítja sorsunkat s azt hiszem, ebben nem csalódnál. S aztán — hátha még én is segíthetek rajtad.

— Ez éppen olyan bohém beszéd, mint a minő te vagy, különben . . . no, ha tudod, mondd meg, kitől jött e virág. Sokszor én is bizalmas leszek.

— Pedig én tudom! . . .

— Tudod? . . . Láttad talán? . . .

— Tudom, mert láttam. De mit adsz, ha megtudom?

— Mit kívánsz tőlem? Egyébként mit is adhatnék én tened? Neked, akit az Isten úgy megáldott, minden jóval. Gazdag vagy. Szép és jó és nemeslelkű vagy, óh, hát mit adhatnék én te neked. A szívemet adnám a legszivesebben, de azt el nem fogadnád s aztán . . . tudod azt nem is lehetne . . .

— Fogsz adni érte egy éjjeli zenét?

— Szívesen, Lilikém, azt nagyon szívesen.

— A rózsát én dugtam neked és mondd meg már most ki a szerelmesed? . . .

— Te vagy, te vagy édes gyöngyvirágom, te vagy az én üdvöm, boldogságom . . . Téged szeretlek, édes Lilikém . . .

— Hahaha! . . . Engem szeretsz? Ernő! . . . Igazán engem szeretsz? . . .

— Szerencsének tartod talán?

— Hogyne tartanám! Szerencse az, ha egy finom lelkű ember szeret valakit. Egy nemes-szívű művész, aki a jótékonyágnak áldozza fel minden tudását. Azért dobtam én ezt a virá-

got, mert szeretetet üzentem tőle neked és megértted lelkem sugallatát.

— Edes Lilikém! . . . Ez lehet egyszerűen játék, de komolyan venni neveltséges volna.

— Neveltségesen nem lehet szeretni. Én komolyan viszonzom a te szerelmedet, s ha akarod, a feleséged leszek.

— És mi lesz a válópörrel?

— A válópört egyszerűen meg fogod indítani. S ami a költségeket illeti, az kitelik a hozományomból. Hiszen van annyi vagyonom, hogy még elbir egy válópört. Indítsd meg, s a költségeket följánlom neked.

— Nagyon kedves vagy, édes Lilikém. Ez szerintünk menne is valahogy. De azt hiszem, az édesapád és az édesanyád . . .

— Az édesapám azt mondtotta egyszer: — Nem bánom lányom, bárki lesz a férjed, csak becsületes legyen és egymást — szeressétek. Ha szegény lesz, az sem baj, van te neked elég hozományod és urasan élhettek belőle.

Volt már nekem több kérőm azóta. De a lelke egynek sem volt olyan, akivel boldog lehettem volna. Mi megértjük egymást. S a szegénység neked nem szégyened és hogy nem szereted a feleséged, az sem a te bűnöd. Nem lehet a szívnek parancsolni, mert annak külön törvénye van. Én tudom és érzem, hogy mi boldogok leszünk.

Igen, Ernőm nagyon boldogok.

Csak siess a válópörrel. Megsugom még azt is, hogy hozományul kapom az Andrássy-uti palotát

lott neki tisztségért fizetés jár. (Ugy van! ugy van!) és ő maga is Budiszavejevicscel együtt öbükkel fenyegették. Mint elnök, aki nem érti a horvátok nyelvét, aki tolmácsra van szorulva, aki szemben áll a horvátok olyan viselkedésével, mely egyenesen nyílt lázadásnak minősíthető (Zajos ugy van kiáltások.) . . . kijelenti a Ház színe előtt, hogy a Házzsabbályok legszigorubb alkalmazásával fog élni ezentul is (Hosszas taps és éljenzés. Ki kell dobni) mi pedig azt a 3 év előtti eseményekre való rettentő hasonlatot illeti, ő nem követel semmi olyan dolgot, mely a 3 év előtti eseményhez hasonlatos volna, de nem is törődik a horvátok ellenszenvével és a világ ítéletével. Egyszer véget kell vetni ennek a dolognak, a horvátok eljárása nem igazolja azt a bizalmat, amelyet a haza bölcsé helyezett beléjük az ő intézkedésével. (Zajos tetszés.) En nem fogok megrettenni az önök terrorizmusától és jövőre is így fogok eljárni. (Taps éljenzés.)

Most Popovics Dusán áll fel és asszal kezdi, hogy Visoki sabore! A Ház zajongva kiáltja feléje: Mondjon le, mondjon le. Povicics azután horvátul folytatta, de az elnök rácsöngött:

Mivel ez a nyilatkozat a Háznak megsértése és legyalázása, ennél fogva megvonja tőle a szót.

A horvátok ezt a kijelentést is zajongással fogadták, míg magyar oldalról ezt kiabálták a horvátok felé:

— Pojácák!

A horvátok felugrálva követelték az elnöktől, hogy utasítsa rendre a közbeszólót, amit az elnök meg is tett.

Azután nyugodtan beszéltek tovább a horvát szónokok.

Banjavin János: Horvátul beszél. Beszéde alatt lépett Supiló a terembe, kit a horvátok megtapsoltak, megszívóztak.

Babics Gyalszki Lyuba: Horvátul beszél a javaslat ellen. Általános közjogi fejtegetésekbe kezd, de az elnök figyelmeztetésére röviden befejezte beszédét.

A tavaszi napsugárral szeretetteljesen aranyozta be a főváros népes utait. A Szent Gellért-hegyi vizesés ezer, meg ezer színben csillog, amint zuhogva hull alá és a szőke Dunán elevenen futkosnak a kisebb-nagyobb hajók.

Gazdaság és pompa mindenütt. Az Andrássy-ut széles járdáin ezrivel tolong a nép s az ut közepén két kocsi sor jön szembe egymással.

Zörejt csak a lovak patkója csinál s a sok-sok gummirádlis nesztelen gurul.

Esküvőről jönnek s mindkét sor első kocsiában lenge menyasszonyi fátyolt libegtet a szél.

Az egyik menetben egy bájos szőke leány boldogan mosolyog vőlegényére, kinek kabátjában egy szál rég elhervadt fehér őszi rózsza.

A másikban egy elvált fiatal asszony ül vőlegényével, mint könnyű pelyhet ragadták tova a virágos hintókat a fehér táltosok. És a midőn találkoznak egy pillanatban, néma sóhaj száll el a kocsiában ülők ajakáról. Egyiknek talán meg is dobban a szíve a különös látomásban, de a másik pillanatban eltűnt a hintók özöne, melyben két fiatal pár oly boldogan haladt egy új élet-cél felé.

S míg a boldog szerelmesek nagy reményeket építenek a titkos jövőre, az utca népe közönnnyel meséli otthon: Láttunk két egymással szembe jövő, elöklő fényes esküvőt . . .

Beszéltek még Hics Gedeon és Popovics Dusán horvátul a javaslat ellen.

Ezután nyomban hitelesítették a Ház jegyzőkönyvét a négy renitens horvát képviselőnek a mentelmi bizottság elé utasítása tárgyában elfogadták Hoitsy Pál indítványát az üléseknek egy órával való meghosszabítása tárgyában és ezzel az ülés véget ért.

Városi közgyűlés.

— Első nap. —

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága a nagy katasztrófa által keltett általános borult hangulatban tartotta meg tegnap délután közgyűlését. A városatyákon nagyon meglátszott, hogy nem tudnak szabadulni a rémes szerencsétlenség hatása alól.

A kevés számban összegyűlt városatyák alig szóltak a tárgyakhoz, csak itt-ott volt némi vita.

Leghosszabb időt vett igénybe a fürdővasut ügye, amelyet bizonyos oldalról még hivatalosan is igyekeznek huzni-halasztani, szemben a város egész közönségének hő óhajtatásával. A tegnapi határozattal el is taszította a törvényhatóság ezt az ügyet úgy, hogy a jövő évben már nem lesz villamos vasutunk a fürdőkhöz.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Glacc Antal főispán elnökölt.

Jelenvoltak:

Rimler Károly, Bordé Ferenc, dr. Istvánffy István, Gerő Ármin, Komlóssy József, Darvassy Lajos, Lukács Ödön, Dús László, Tóth Márton, Sztarill János, Szántó Lajos, dr. Baróthy Ákos, Kőszeghy József, Ragány János, Sztits Géza, Markovits Sámuel, dr. Bozóky Alajos, dr. Déry Ferenc, dr. Hoványi Géza, dr. Hoványi Gyula, dr. Károly Irén, dr. Hazay Kálmán, Kiss Dávid, Mezey Mihály, dr. Molnár Imre, Nozák Rezső, Papp Miklós, dr. Pácz Sándor, Sipos Orbán, Stark Gyula, Stokker József, Szokoly Tamás, dr. Adorján Emil, dr. Altmann Jakab, Balogh Döme, dr. Berkovits Ferenc, Czegléd Sándor, Czegléd Jeremiás, Cser János, Fényes Manó, Déry János, Köblös Ferenc, dr. Radó Ignác, Schwartz Izidor, Széles Lajos, dr. Vucskics Gyula, Feldmann Izidor, Löwenstein Zsigmond, dr. Tóth Ferenc, dr. Weisz Márton, Weisz Ernő, Guttmann József, dr. Kurländer Edé, Miskolczy Barnabás, dr. Moskovits József, dr. Moskovits Miklós, Moskovits Mór, Plesz Áron, Wégnér Ödön.

A közgyűlés megnyitása után felolvasták a polgármester jelentését, amelyben a közigazgatásra vonatkozó adatokon kívül kegyeletes hangon emlékezik meg a Kossuth-utcai rémes katasztrófáról s a tanács intézkedéseiről. Bejelentette továbbá a katasztrófánál elhaltak családjainak felszámolására beérkezett adományokat.

Balogh Döme általánosságban szólalt fel s a mostani építkezéseknél követett mulasztásokat hangsúlyozta s azok ellen kért szigorú intézkedést.

Dr. Weisz Márton a tifusz betegedésekről szólott s rámutatott, hogy ezeket az állapotokat a város nagy részében, különösen a Pecsés Aduna patakok környékén található közegészségellenes állapotok okozzák. — Annyit mondhat, hogy a vezetése alatt álló izr. kórházban is jejenleg 25 tifuszbeteg van ápolás alatt.

Dr. Hoványi Gyula kéri, hogy a város mielőbb vizsgálta felül a modern, új építkezéseket s nyugtassák meg a város közönségét. Utasítsák a városi mérnöki hivatalt, hogy minden új épületet építés közben vizsgáljon meg.

Dr. Kaszay Kálmán azt kívánja, hogy a katasztrófa áldozatainak temetési költségei viszköveteltessenek azokon, akik a vizsgálat szerint okai voltak a gyászos tragédiának.

Rimler Károly polgármester minden irány-

ban megnyugtató kijelentései után a polgármester jelentését tudomásul vették.

A közigazgatási bizottságból az év végén kilépő tagok helyeinek betöltését a decemberi közgyűlésre tűzték ki.

A választók névjegyzékének összeállítására és megállapítására a bizottság kerületi elnökeiül Olasziba dr. Hoványi Gézát, Újvárosra Mezey Mihályt és Váralja-Velencére Reismann Mórt választották meg.

A tanács kejeletette, hogy az új köveztvám díj szabályzatot a miniszter jóváhagyta s a tanács november hó 1-én életbeléptette.

Balogh Döme kifogásolta, hogy a módosításokat nem terjesztették a közgyűlés elé. A felemelt tételek túl magasak s a vidékieket elriasztják a váradai piactól.

Rimler Károly polgármester és *Komlóssy* József tanácsos felvilágosítása után a bejelentést tudomásul vették.

A színházi szerződés átruházása.

A városi tanács előterjesztette, hogy a Somogyi Károly szinigazgatóval kötött szerződés átruházását Erdélyi Miklósról a szinügyi bizottság javasolja.

Dr. Adorján Emil nincs ellene a szerződés átruházásának, de új szerződést kíván a fényes jövedelmű nagyvárad szinkázra, amelybe még bevételként, hogy Erdélyi köteles művezetőt alkalmazni; az eddigi 2 ingyenes előadás helyett évenként 5-öt kössenek ki jótékonycélra s kötelezze az igazgatót, hogy évenként legalább egy helyi szerző darabját előadják. A 6000 korona kauciót kevésnek tartja 70000 korona bérlet biztosítására.

Dr. Hoványi Géza felelt a legalább is téves vádakra. A szerződés megvédi a város érdekeit. Művezetőt nem lehet az igazgató zsebére erőszakolni. A nagyvárad színház nem is bírja el a művezető tartását, mert az igazgatónak az anyagi részre kell ügyelni.

A nagyvárad színház nem olyan fényes, jövedelmű, mint amilyennek gondolják, mert a nyári vándorlás felemésztí a jövedelmet. Ezért kell gondoskodni az állandósításról. Somogyi 100.000 koronával jött Nagyváradra s most csak a nyugdíja lesz a megélhetésre. Az Adorján indítványait nem lehet elfogadni, mert most nem szerződésről van szó. Végül teljes elismeréssel emlékezett meg Somogyi Károly 43 éves szinigazgatói működéséről s indítványozza, hogy távozására alkalmából fejezze ki sajnálkozását jegyzőkönyvében a törvényhatóság.

A közgyűlés a szerződést átruházta Erdélyi Miklósról s Somogyi Károly távozására felett sajnálatát fejezte ki.

A tizenkettedik gyógyszerár engedélyezését véleményezte a törvényhatóság.

A tanszemélyzet fizetésének rendezése ügyében elfogadták a tanács azon javaslatát, hogy írjon fel a város az iránt, miként 42 tanítói állásnál állandóan a telemelt fizetést kapják a tanítók.

A fürdővasut ügye.

A városi tanács a szerződés értelmében a Hankovits és társával megállapított szerződést és feltételeket áttette nyilatkozattétel végett a városi vasúthoz, azonban az nem adott érdemleges választ.

A jogügyi bizottság véleménye alapján a tanács azon javaslatot terjesztette a közgyűlés elé, hogy bár a város károsodása nélkül meg lehetne kötni Hankovicsékkal a szerződést a fürdővasut területhasználatára, mégis hívja fel a város ügy Hankovicsékat, mint a városi vasutat, 5000 korona kaució lefizetése mellett, nyilatkozatra, hogy a Hankovicsék feltételei szerint záros határidő alatt kiépítik a fürdővasutat.

Hosszas vita indult meg a tárgy körül, amelyek után határozatilag kimondták, hogy az ügyet visszaadják a tanácsnak, azzal, hogy Hankovits és társával készítsen új szerződési tervezetet, amelyet a jogügyi és közlekedési szakbizottságok tárgyalásai után a decemberi

közgyűlésre terjeszse elő. Azután közöltetni fog a szerződés a városi vasutal. A kauciót addig követelje be a tanács.

Interpellációk.

Ezután az interpellációkra került a sor. Dr. Kasay Kálmán kifogásolja, hogy a tisztviselők mellékkeresetből magánmunkákat végeznek. Különösen helyteleníti, hogy a villamos telep igazgatója szakértője a várossal elszámolásban levő villamos vasutnak. — A villamos vasut nagypiac-téri feladó állomásának eltávolítását kívánja. — Rámutat a nagypiac-tér roncra, elhagyatott, egészség ellenes állapotára. Ha itt el nem takarítják a mérhetlen piszkot, feljeleníti a miniszterhez.

Balogh Dóme az egyes helyeken, utcákon készített csatornákra vonatkozólag kifogásolja, hogy árlejtés mellőzésével készített a város.

Rimler Károly polgármester rövidesen válaszolt. A villamos igazgató inkompatibilitása ügyében, ha az tényleg fennáll, intézkedik. A feladó állomás elhelyezésének kérdése legközelebb eldől. A nagypiac tér kitisztítása iránt azonnal intézkedik, bármilyen áldozatba kerüljön is az. Három utcában azért készítették el a csatornázást, mert a költségeket a háztulajdonosok előlegezték. A munkák 15000 koronán alul lévén, a város szerződéses vállalkozója követeli, hogy annak elkészítésével őt bízzák meg, különben bepereli a várost.

A választ a közgyűlés tudomásul vette. Este 7 órakor a közgyűlést berekesztette a főispán. Ma, pénteken délután 3 órakor folytatják.

Az áldozatok temetése.

A kórházban.

A katasztrófa áldozatai közül tizenegyet tegnap helyezték örök nyugalomra. Az áldozatok közül Nyakacska István és öv. Mógáné holttestét hozzátartozóik lakásaikra szállították, ahonnan holnap temetik őket.

A hullaházból az ott levő holttesteket be szállították a biharmegyei közkórházba, hol délután két órakor mindeniket a maga valása szerint szentelte be a maga lelkipásztora. A temetési szertartást Imrik Sándor olasz r. k. t. plebános, Gencz János, Pakala Tamás és Sulyok István esperesek végezték. Az egyházi szertartás még tüntető csend mellett történt meg, mely után kezdetét vette egy olyan botrány, ami a legnagyobb tulzás mellett sem volt illő e helyhez.

A kórház előtt.

A kórház udvaráról a tizenegy koporsót a következő sorrendben hozták ki. Kiss Lajos, Kovács Jánosné, Fitz Luiza, Papp Mihály, ifj. Jónás János, Glicza Pál, Taszbinek Anna, Raduj Jánosné, Balogh Sándor, Nyegrucz Flóra, Nyegrucz Eva. A koporsók előtt a nagyváradi szakszervezetek koszoruit vitték. Ezek között volt a csizmadiáknak is egy feliratos koszorúja, mely már a délelőtt folyamán ki volt téve a közönségnek közszemlére, szóval láthatta és látta is a főkapitány. Ennek a koszorúnak szalagjára a következő mondat volt felírva:

Megbosszuljuk megöletésüket!

Ez a tömör hazugság, mely még hozzá fenyegetést is tartalmaz, amit tilt a törvény, a hatóság felügyelete alatt az egész közönség előtt nyilvánosan lett hurcolva.

Es ezt a hatóság közege behunyta szemmel engedte hirdetni, mintha nem volna kötelessége a közönség biztonságát megőrizni.

A koporsókat a kórház előtt helyezték el

óriási tolongás közben. A szociáldemokraták ugyanis azt kívánták, hogy a rendőrség ne vonuljon ki a rend fenntartására, mert azt majd elvégzik ők. Es ezt az óhajt a főkapitány nagyon szívesen teljesítette, nem törődve azzal, hogy az erre menő tömeg tolongva csak botrányt idézhet elő.

A koporsók elhelyezése után felállott két ember Garbay és Horovics és nyíltan a rendőrfőkapitány aszisztálása mellett megtámadott mindenkit, aki nem tartozik a vöröslabogó alá. Szmezsányi Pál püspököt képletes szavakban 2000 koronás adománya miatt azzal vádolta meg, hogy a 2000 koronát lelkiismeretének mardosása miatt adta. Ez a vádja különben is minden józan gondolkodó elvtárs előtt elítéléssel és megbotrányozással találkozott.

A második szónok azzal dicsekedett, hogy a kenyérkereső nélkül maradt árvák részére egy koszorút és budapesti gyűlöletet hozott, nem mint a város, amely csak egy koszorút és egyebet semmit sem adott.

A nagytemetőben.

Impozáns lehetett volna az óriási tömeg menete, ha rend lett volna tartva, de ennek híján bizony nagyon rossz hatást keltett a tolongó tömeg a tizenegy koporsó körül, melyet munkások vittek ki kézen a temetőbe. A menet a Rákóczi-uton vonult végig ki a Nagytemetőbe, hol hatalmas sörgödör volt már ásva a koporsók számára. A temetőben ismét az a jellemző óriási rendtelenség uralkodott, mint eddig. Az egyházi szertartásokat lehetetlen volt teljes magasztossággal végezni a rendtelenség és zajongás miatt.

Mi lesz az épülettel?

A veszélyesen megrongált épület további sorsa felett találgatások vannak napirenden. Kérdés, vajon megmarad-e továbbra is, vagy pedig le fogja bontatni a hatóság az épületet. Külsőleg ugyanis úgy néz ki az épület, hogy lehetetlennek látszik azt kitatarozni. E fölött a kérdés fölött a szakértői szemle fog majd dönteni.

Szász Róbert az ügyészségen.

Szász Róbertet és még letartóztatva lévő két társát tegnap Eleméry Ferenc az ügyészséghez vitte át. A három embert zárt koscsiban vitték az ügyészségre az alatt az idő alatt, míg az áldozatok temetése volt. A vizsgáló bíró a tegnapi nap folyamán még nem hallgatta ki Szászákat. A kihallgatás a bírói szemle foganatosítása után lesz.

Szakértői szemlék.

Tegnap délig tartott a munka a katasztrófa színhelyén. A szakértők ismételten megkísérelték a szemle érdemleges megtartását, azonban dacára annak, hogy ugyszólván minden rom el volt takarítva, azt még mindig nem lehetett foganatosítani. A megjelent szakértők előtt Kőszeghy főmérnök oda nyilatkozott, hogy a hatósági szemlét halasszák el mostanról mindaddig míg a kellő óvintézkedések meg lesznek téve. Ugyanis az óriási épületen tulajdonképpen most látszik meg, hogy mily óriási pusztítást vitt véghez a pillér összedőlése. — Az épület Kossuth-utcai része annyira meg van rongálva, hogy a további munkálatokat tegnap este a főmérnök beszüntette, mert attól lehetett tartani, hogy újabb katasztrófa fog bekövetkezni. A pincéből a romok ki vannak takarítva. — Az

óriási pillért Kőszeghy le fogja bontatni és nem engedi meg, hogy az épületbe felhasználhassák.

Az utolsó áldozatok temetése.

Nyakacska István hulláját a közkórházból tegnap haza szállították lakására Varju-utca 30. szám alá és ott ravatalra helyezték. Nyakacska az egyetlen e szerencsétlen áldozatok közül, akit még az utolsó szentségekkel el lehetett látni, ma délután 3 órakor fogják örök nyugalomra helyezni a római katolikus szertartás szerint. Öv. Moga Demeternét szintén Váradvelencére szállították, honnan szintén ma délután lesz a temetése.

Adományok a hátrahagyott családoknak.

A szerencsétlen véget ért munkások családjainak felségélyezésére szépen gyűlnek az adományok a polgármesterhez. A már közölt 3000 koronán felül tegnap még a következő adományok folytak be:

Biharm. Takarékpénztár	100 kor.
V. Papp József magánzó	200 „
Adria malom	100 „
Központi takarékpénztár	100 „
Kiss Dávid	20 „
Dr. Erényi	20 „
Wechsler József	10 „
Gönczy Gyula kályhás	4 „
id. Rimanóczy Kálmán	100 „
Gazd. és Iparbank	100 „
Ternyei Antal	20 „
Dr. Barta Ferenc (Szalonta)	10 „
Uránia színház	38 „
Polgári Takarékpénztár	50 „
Magyar Bank	100 „
Erős Rezső és neje	50 „
Dr. Kurlander Ede és neje	50 „
Biharm. Kers. és Iparbank	100 „
Szokoly Tamás képvis.	60 „
Breider Armin	500 „

Eddig tehát mintegy 5000 korona adomány érkezett be a polgármesterhez a 23 árva és 6 özvegy részére. A munkások pedig egy napi keresetüket adják a nemes célra.

Ítélet az Erős-féle sajtóperben.

Tegnap délelőtt hirdette ki dr. Korn Lajos elnök a törvényszék ítéletét abban a sajtóperben, melyet Erős Rezső indított Hegedűs Nándra és Nagy Mihály hírlapírók ellen. Az ítélet kihirdetése egy teljes órát vett igénybe s konstatálhatjuk, hogy az ítélet, mint az ítéletnek lelkiismeretes tanulmányra, jogász alaposága és éles judiciumra valló indokolása mindenütt teljes meglepedést keltett. A tizivre terjedő ítélet Rotár Sándor eladó bíró munkája, aki most került a nagyváradi törvényszékhez, de itteni képzett kollégáinak méltó kartársának bizonyult. Szavazó bíró Várossy Mihály volt.

Es a módja annak, hogy a becsület, a tisztesség ne lehessen a sajtó egy részében vogel frei.

Az ítélet kivonata a következő:

Öfelsége a király nevében!

A nagyváradi kir. törvényszék, mint büntető bíróság nyomtatvány útján elkövetett rágalmaszás vétségével vádolt Hegedűs Nándor és Nagy Mihály büntügyében következőleg

ítélt.

A kir. törvényszék Hegedűs Nándort, mint szerzőt *bűnösnek* mondja ki a btk. 258. §-ába ütköző, a 259. §. szerint minősülő nyomtatvány útján elkövetett két reudbeli rágalmaszás vétségében, amit az által követett el, hogy a Nagyváradi Napló 1906. évi 165. és 166. számaiban

Erős Rezső főmagánvádlóról az ítéletben részletesen körülírt rágalmaszó cikkeket tett közé.

Nagy Mihályt, mint szerzőt *bűnösnek* mondja ki btk. 258. §-ba ütközve, a 259. §. szerint mielőbb egy rendbeli nyomtatvány útján elkövetett rágalmaszó vétségében, amit az által követett el, hogy a Nagyváradi Napló 1906. jul. 22-iki számában az ítéletben részletesen körülírt rágalmaszó cikket tette közé Erős Rezső főmagánvádlo ellen és e miatt elítéli Hegedűs Nándort a btk. 259. §-a alapján a 97. §. szerinti anyagi balmazat miatt négy hónapi fogság 18- és a 102. §. alapján kiszabott két rendbeli, 100—100 korona pénzbüntetésre, mint mellékbüntetésre, mely összeg 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett fizetendő és behajthatatlanság esetén a Nagyváradi Napló óvadékából fog levonni.

Nagy Mihályt a btk. 259. §-a alapján 3 hónapi fogság 18- és 100 kor. mellékbüntetésre, mely összeg 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett fizetendő és behajthatatlanság esetén a Nagyváradi Napló óvadékából fog levonni,

elmarasztalja vádlottakat az eddig fölmerült 60 kor., valamint a még felmerülő költségek és esetleges rabtartási költségek megfizetésében, mely költségek egyelőre behajthatatlannak nyilvánítottak.

Kötelezi a Nagyváradi Napló kiadóját, hogy az ítéletet jogerőre emelkedése után a Nagyváradi Naplóban egész terjedelmében tegye közzé és a lap megfelelő számát a kir. ügyészségnek küldje meg.

Fekter Dezső ellen a főmagánvádlo panaszát elejtette ez alapon ellene az eljárást megszüntették.

A tárgyalási jegyzőkönyvnek Jancsó Károly szereplésére vonatkozó része másolatban indítványtétel végett a kir. ügyészséggel közöltetik, mivel Jancsó Károlyra vonatkozólag a hivatalos titok megsértése látszik fenforogni.

Indokolás.

Az indokolás lényege főbb vonásokban a következő:

Ismerteti az indokolás a per előzményeit, azokat a cikkeket, melyekben Erős Rezsőt megrágalmaszták. E cikkek címei a következők: Püspökség és községek harca. Inségbe kergétt biharmegyeiek. Erdőirtás és befásítás. E három cikk szerzője Hegedűs Nándor. Koadju-tort Szegrecsányi püspök mellé. Erős jószág-igazgató távozása. Változások a nagyváradi egyházmegyében. E cikkek szerzője Nagy Mihály. Mindezekben a cikkekben foglalt állításokra vonatkozólag a főmagánvádlo a legteljesebb bizonyítást engedte meg. A vádlottak részéről kihallgatásra kért tanúk: Jancsó Károly, Popity János és dr. Laskó Demeter azonban a cikkekben foglalt állításokat *semmivel sem igazolták*, a beszerzett hivatalos adatok pedig a cikkekben foglalt állításokat *megcáfolták*. Az indokolás beható részletességgel foglalkozik minden egyes cikk tartalmával és részletesen kimutatja, hogy azoknak rágalmaszó állításai *egyáltalán valótlanok*. Nem igaz az, hogy engedély nélkül erdősített volna a püspökség, nem igaz az sem, hogy erdősítési munkálatok folytán bárkinék, vagy épen egész községeknek nyomora állott volna elő. Megállapítható ellenben, hogy vádlottak Jancsó Károly részbeni sugalmazására jártak el, azt pedig nem bizonyították, hogy Popity Jánostól pozitív adatokat kaptak volna. Azzal is védekeztek a vádlottak, hogy Erős Rezsőt személyében bántani nem akarták, hanem csak a püspökség gazdasági politikáját kívánták kritika tárgyává tenni. Ez is megcáfolást nyert az által, hogy a rágalmaszó cikkek Erőst többnyire megnevezik, ahol meg nem nevezik, ott is félre nem érhető cél-

zást tesznek személyére s a cikk címében Erőst világosan megnevezik.

Ily körülmények közt a nyomtatvány útján elkövetett rágalmaszó tényálladékát megállapítani, vádlottakat a rendelkező részben megszabott büntetéssel sújtania kellett. A büntetés kiszabásánál a törvényszék enyhítő körülménynek vette, hogy vádlottak Jancsó Károly sugalmazására és buzdítására írták cikkeiket. Hegedűs Nándorra nézve fiatal korát és büntetlen előéletét enyhítő körülménynek vette, ellenben súlyosító körülménynek tudta be Nagy Mihályra nézve büntetett előéletét, továbbá azt, hogy mikor a képtelant valótlannul úgy tüntette fel, mint az erdősítésnek ellenzőjét, törvény által alkotott testületről állított hamis tényt kívánt bizonyítékul felhasználni.

Jancsó Károlytól a tárgyalás adatai bebizonyíthatónak tűntetik fel azt a körülményt, hogy hivatalos iratokat a vármegyeházaán lévő hivatalos helyiségében a vádlottaknak megmutatott és este a Nagyváradi Napló szerkesztőségébe fölmenvén, ott vádlottakat a cikkek megírásában irányította. Minthogy ezekben a hivatalos titok megsértésének ismérvei látszanak fenforogni, a tárgyalási jegyzőkönyv vonatkozó részét indítványtétel végett a kir. ügyészséggel közölni kellett.

Ez az ítélet kihirdetettvén, vádlottak a bűnösség megállapítása és a büntetés kiszabása miatt felebbezéssel éltek.

UJDONSÁGOK.

* **Plébánosi beiktatás.** Lélekemelő ünnepély keretében folyt le f. hó 10-én Szilágysomlyón Kőrössi Endre plébános beiktatása. Az egyházi szertartás reggel 9 órakor vette kezdetét a gyönyörűen feldiszipített történelmi nevezetességű templomban. Csaponyi Igaác c. kanonok a kerület esperese szép beszéddel nyitotta meg az egyházi aktust; majd a kinevezési okmány felolvasása után következett a kulcsok s egyházi szertartáskönyvek átadása. Ekkor az új plébános teljes segédlettel megkezdte a szt. misét. Az evangelium felolvasása után az új plébános hatalmas, lelket megindító beszédet intézett a nagyszámu hívekhez. Fejtegette előttük eddigi magatartását. Papi életének eddig is az volt a célja, hogy az egyházat virágozni lássa, hogy a híveket az örök boldogságra vezérelje. Ez fogja vezetni ezután is. A szónoki erővel elmondott beszéd mély nyomokat hagyott a hallgatóság lelkében. A szt. mise után a tisztelgéseket fogadta a plébános. Majd 1 órakor a városi színház éttermében mintegy 50 terítékes ebéd volt, melyben a város előkelősége osztatlan szeretettel vett részt. Az első pohárköszöntőt az ünnepelt mondta az egyházmegye főpásztorára, Szegrecsányi Pál püspökre. Majd dr. Ajtay Endre a szilágysomlyói r. k. egyház főgondnoka indítványára az egybegyűltek sürgönyileg fejezték ki hódolatukat kegyelmes főpásztorunknak. Dr. Ajtay még mély gondolkodásra valló beszédben vont párhuzamot az egyház szelleme és a liberális áramlat között s igaz saivból mondhatja, hogy Somlyón Kőrössi diadalra vitte az egyház zászlaját, melyre ma mindannyian kegyelettel tekintenek. Majd több pohárköszöntő elhangzása után az egybegyűltek kellemes hangulatban oszoltak szét.

* **A kuraoceli jegyzőválasztás.** Kuraocel községében tegnap tartották meg a jegyzőválasztást. Moldován János román jegyző lett megválasztva. A választás ellen már készítik a felebbezést, nem azért mert román egyén lett megválasztva egy román község élére, hanem azért, mert a felebbezők állítása szerint a Mol-

dován János pártja a templomban eskette volna meg a választókat erőszakkal arra, hogy Moldovánra szavaznak. Ezenkívül más visszaéléseket is tudnak, amit a felebbezésben fel fognak sorolni.

* **Gyorsvonatok megállítása Sáp állomáson.** A budapest—predeali vonal Sáp állomásán folyó évi november hó 15-től kezdve a Budapest keleti p.-udvarra este 9 óra 35 perckor érkező kolozsvári és a Budapest keleti p.-udvarról reggel 7 óra 25 perckor induló nagyváradi gyorsvonatok helyett a Budapest keleti p.-udvarra délután 1 óra 35 perckor érkező és a Budapest keleti p.-udvarról délután 2 óra 35 perckor induló kolozsvári gyorsvonatok fognak délelőtt 9 óra 34, illetve este 6 óra 16 perckor utasok le- és felszállása céljából feltételeesen megállítani.

* **Életmentő káplán.** A hadsereg rendeleti lapja adja köz tudomásra, hogy ő Felsőge a katonai szolgálati éremmel tüntette ki Mintsek Antal katolikus budapest kerületi második osztályu katonai lelkészt, aki saját élete veszélyeztetése árán emberéletet mentett. A hadsereg rendeleti lapja ilyenajta kitüntetést még nem hozott katonai lelkész számára.

* **Hullamérgezés.** Belényesi tudósítónk telefonálja nekünk, hogy Tárkány községben Antal Jánosnak egy szarvasmarhája hullott el. Az elhullott állatot Gyulai János nyuzta meg. Nyuzás közben Gyulai tenyerét egy késsel megsebesítette, minek következtében a kéz inficiálva lett. Az esetről Gyulai nem szólt senkinek és így az elmérgesedett. A szerencsétlen ember vérmérgezést kapott, mitől az egész teste valóságos alakatlan tömeggé puffadt. Gyulai mint tudósítónk telefonálja tegnap iszonyu kínok következtében meghalt.

* **Borzalmas gyilkosság.** Biharmegyében a közbiztonság az utóbbi időben nagyon meglazult, ugyannyira, hogy ugyszólván minden napra esik egy-egy eset a közbiztonság rovására. Ujabban Oláhszentmiklós község határában egy ember hulláját találták meg az emberek. A hullán tátongó sebek vannak, melyek kétségtelessé teszik a bűntény fennforgását. Az esetről jelentést tettek a királyi ügyészségnek, mely a legszigorubb vizsgálat megtartását rendelte el. Az éjszaka folyamán Debracseni vizsgálóbíró egy törvényszéki orvossal ki is szállott a helyszínére, hol megejtik a boncolást. A nyomozati eljárást a csendőrség fogja végezni.

* **Változás a fiumei forgalomban.** A Venezia és Anconából jövő hajók érkezési napjain Fiume kikötőből reggel 7 óra 40 este 6 óra 30 perckor induló és Fiume állomáson az onnét délelőtt 8 óra 15 p., illetve este 8 óra 10 perckor induló budapesti gyorsvonatokhoz csatlakozó helyi menetek f. hó 20-ától kezdve további intézkedésig meg fognak szüntettetni. Ezen időponttól kezdve az utasoknak úgy a feladott, mint a kézi podgyászai, vasuti hordárokkal fognak a kikötőből az állomásra vitetni.

EGYESÜLETEK.

* **A Népinevelési egyesület közgyűlése.** A Biharmegyei Népinevelési egyesület tegnap tartotta meg közgyűlését Vasady Lajos elnökle alatt. A közgyűlés a választmány tegnap ismertetett előterjesztéseit mindenben elfogadta. A szabadtanítás intézményét a közgyűlés örömmel fogadta és a szabad tanítás intézményének vezetésére 15 tagu bizottságot választott. Ez után a közgyűlés Kovacs

S. Jánosnak köszönetet szavazott a szabadtanítás ügyében kifejtett fáradozásáért. Végül Sipos Orbán indítványára Apponyi Albert kultuszminisztert táviratilag üdvözölte a közgyűlés.

SZINHÁZ.

A hét műsora.

Péntek: Josett-kisasszony, a feleségem.
Szombat: Gasparomé.
Vasárnap d. u.: Bibliás asszony, este: Csillaghullás.

TÁVIRATOK.

A belényesi mandátum.

Budapest, nov. 14. A képviselőház IV. bíráló bizottsága Haviár Dániel elnöke alatt ma délután fél 5 órakor ülést tartott a belényesi mandátum ellen beadott panasz tárgyában. A panaszokat a bizottság előtt Tetélleni Ármán dr fővárosi ügyvéd és dr Fekete Sándor képviselték, a választást a választók képviselőjében dr Erdélyi János védi. — Az elnök bejelentette a bizottságnak, hogy Lukács László kijelentette, hogy a panasz ellen védekezni nem kíván. Ezután Erdélyi előterjesztette, hogy a panaszt 24 órával azelőtt kapta meg, azt át nem tanulmányozhatta és így alaki kifogásai megtétele végett 15, esetleg 30 napi haladékot kér. Tetélleni ellenzi a haladék megadását, a bizottság azonban megadta a haladékot és legközelebbi ülést november 25-én délután fél 5 órára tűzte ki az elnök.

Ujabb kilépések.

Budapest, november 14. A mai nap folyamán a függetlenségi pártból kiléptek: Farkasházy Zsigmond és Polónyi Dezső. Ulay Lajos ma bejelentette Kossuthnak, hogy visszalép a pártba. Thaly Ferenc és husz társa pedig e hét végén nyolc levelet intéz választóihoz, melyben kijelentik, hogy a pártból nem lépnek ki.

Hlinka megint szerepel.

Prága, nov. 14. Hlinka rózsahegy elmozdított plépanos, itt tegnap ismét előadást tartott a csernovai esetről a felső magyarországi tótoknak a magyarok által való elhívásáról, kijelentette, hogy a legközelebbi napokban Magyarországra utazik, hogy két évi fogházbüntetését leülje.

Renitens horvát képviselők.

Budapest, nov. 14. A képviselőház mentelmi bizottsága ma délután 2 órakor ülést tartott Papp Béla elnöklésével az elnök által négy horvát képviselő, névszerint Budiszavlyevics, Banjanin, Popovics Dusan és Vinkovics ellen bejelentett mentelmi ügyben. Előadó Hédervári Lehel előterjesztette, hogy a most nevezett négy horvát képviselő a képviselőház mai ülésén az elnök Návay Lajost öklökkel megfenyegették és intézkedéseinek ellenszegültek. A horvát képviselők megjelenvén a bizottság idézésére horvátul akartak védekezni, de az

elnök nem engedte meg, mire írásban terjesztették elő magyar és horvát nyelven védekezésüket. Védekezésük, hogy ők nem fenyegették az elnököt, az általános zajban nem ballották a sravát és csupán gestikuláltak.

A bekívánt gyorsírói jegyzékből és a Ház naplójából azonban a bizottság tényként megállapította, hogy a négy horvát ellenszegült az elnök intézkedésének és őt öklével fenyegette és azért Hédervári Lehel javaslatára elhatározta, hogy javasolni fogja a Háznak, hogy a renitens horvát képviselőket a Ház ünnepélyes megkövetésére utasítsa.

Maruranics a bizottság horvát tagja külön véleményt jelentett be és javasolja, hogy térjen a Ház napirendre a dolog felett.

A bizottság javaslatát holnap terjeszti Hédervári előadó a Ház elé.

NYILTTÉR.

Oktatás.

Szülők figyelmébe!

A nagyváradai Középiskolai Internátusban gimnáziumi, reál, kereskedelmi és polgári iskolai tanulók mint bejáró növendékek középiskolai tanárok vezetése mellett az összes tantárgyakból lelkiismeretesen előkészítetnek.

Tisza Kálmán-tér.

Tisztelettel

Dénes Pál

internátusi igazgató.

Egész délután elfoglaltság.

Legjobb

C i p ő k

legolcsóbban*****
REICHARD ÁRUHÁZA
cégnél kaphatók.

Sürgős értesítés!

Van szerencsénk a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy a jelenleg Bémer-téri bódében levő **Kobrak-féle cipőraktár teljesen feloszlik** és az összes raktáron lévő cipő árukat minden elfogadható árban elárusítjuk.

Mint hogy ilyen kedvező alkalom csak ritkán kínálkozik, kérjük a n. é. közön-

séget, hogy bevásárlásait mielőbb eszközölje, míg a készlet tart.

Teljes tisztelettel:

Eigner Ede és Társa.

Berendezés eladó. — Telefon szám 695.

REGÉNYCSARNOK.

A rejtélyes kerékpár.

— Regény. —

Irta: **Daniel András.**

(Franciából.)

62

— Ha nem hagyta el Franciaországot... Ördögbe is!... Oh! bocsánat asszonyom — folytatta magához térve — megfeledektem magamról. De ön valóban nem látszik sejteni, mit mond. Még hozzá nekem!... Hogyan, önnek nem tesznek kedvezményt?... De hát mi más ez az alternatíva? Es tudja-e, hogy ön nagyon kompromittál egy főügyészt, midőn az igazságügyi minisztérium államtitkárjának elmondja, hogy az őnt szökni engedi?

— Nem törődöm azzal — kiáltott fel hevesen Régine. — Nem kértem fel őt erre. Szavainak és titkos céljainak felelősségét megtarthatja magának. Nem fogok megszökni. Nem fogom elhagyni a d'Ambares palotát.

Felállt. Egyenes, karcsu alakja a szűk fekete ruhában, könnyedén hátravetett feje, szemének kék csillogása, szájának szomorú elhatározottsága, egész személyében minden, ki mondhatatlan büszkeséget áruolt el.

Varouze látva, hogy ilyen elhatározással akarja őt Régine elhagyni, magánkívül lett, másrészt mert érezte, hogy bensejében elsza- badult a szenvedély. Azért alázatosan, majdnem könyörögve mondá:

— Márkiné asszonyom, hallgasson reám... Én valóban annyira boldog lennék, ha önnek hasznára lehetnék!... Sokkal boldogabb, mintsem ön azt gyanítja... De én úgy veszem észre, ön nem helyezi a dolgokat a kellő világosságba...

— Ön az, aki nem ért meg engemet, uram. Legyen szives és feleljen nekem. Ellenkezik-e az igazságszolgáltatással, előleges vizsgálatot indítani e levél végett, ami hamis vagy legalább is semmi összefüggésben nincs a bűnténnyel és nem nekem volt szánva — mielőtt engemet a vád és börtön kinjárnak, szegényének kitennének?

— De hiszen láthatólag ezt akarják tenni, miután önnek meg akarják könnyíteni a távozását.

— Nem, nem... A távozás egy jelentőségű lenne a szökéssel. Es én nem fogok megszökni. Ártatlan vagyok. Maradok. Itéljenek felettem, ha vádolnak. En azt követelem, hogy ne illessenek ilyen igazságtalan, aljas váddal!

Varouze szívében valami titkos düh ébredt. Ennek az asszonynak erélye, makacssága még lerombolja a tervét! Minő baj lenne, ha e nő bele menne a küzdelembe! De csakugyan ártatlan lenne-e, hogy így beszél? Varouze, aki annyira óhajtott e nő bűnösségét, hogy szinte már hitt abban, visszaemlékezett a vizsgálat első eredményeire. Ah! azért van neki még mivel megfélekezhet ennyi önérvet. Es ha nem elégítheti ki Régine által — a hiu nagyravágását, ki fogja elégíteni a szerelmét Kényszeríteni fogja őt, hogy vagy eltűnjék, vagy a karjaiba omoljon. Lázás felindulásában Varouze maga sem tudta e kettő közül mit óhajtana jobban. Majdnem vadul villogó szeméitől, Régine meghatrált és elsápadt. (Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős

Dr. VUOSKICS GYULA.

Ép most jelent meg !!

Sebő Imre könyv- és papir-kereskedésében

kapható Nagyváradon:

REPERTÓRIUM

Dárday Sándor igazságügyi törvénytárából zsebben hordható Teljes törvénytár egy kötetben.

Az összes fontos törvények gyűjteményes kiadása zsebalaku egy kötetben.

Dárday Sándor: Igazságügyi Törvénytára

A judikaturának feldolgozásával és a jogszolgáltatás adminisztrációjára vonatkozó összes rendeletek anyagának felölelésével oly terjedelmet öltött, hogy irodai használatra ugyan *nélkülözhetlen kézi könyvtárul* szolgál, de *tárgyalások* és *utazások* alkalmával *vade-mecum* gyanánt nem használható. Ezért érezhető szükségét vélt kielégíteni a kiadó, amidőn *Dárday Sándor* Igazságügyi törvénytárából oly *repertóriumot* bocsájtott használatra, mely az *érvényben lévő törvények teljes szövegére szorít* *kozik*, oly külön e célból készült tipografikus kiállítással, amely lehetővé teszi azt, hogy a *gyakorlati életben* szükséges törvények kis könyvtár alakjában legyenek összefoglalva és *zsebkönyv* alakjában *vademecumot* képező *kézi könyvtár* legyenek használhatók.

Dárday S. REPERTÓRIUM-a (Kis törvénytár) a köv. törvényeket tartalmazza:

- Polgári törvényk. rendtartás.
- Sommás eljárás. (1893: XVIII. t.-c.) — (Szabályzat) a lakbér-felmondási ügyekben követendő eljárás. A polgári törvényk. rendtartás és sommás eljárás módosítása. (1907. XVII. t.-c.)
- A fizetési meghagyásokról. (1893: XIX. törvények.)
- Kisebb polgári peres ügyekben való eljárásról. (1877: XXI. t.-c.)
- A végrehajtási eljárásról. (1881: LX. t.-c.) — A bírósági végrehajtókról. — (Szabályzat) a bírósági végrehajtók díjazása tárgyában.
- Az örökösödési eljárásról. (1894: XVI. t.-c.) — Szabályzat) az örökösödési eljárás végrehajtásáról.
- A végrendeletek stb. alaki kellékeiről. (1876: XVI. t.-c.)
- Telekkönyvi rendtartás. — Erdélyi telekkönyvi rendtartás.
- A gyámügyről. (1877: XX. t.-c.) — A nők teljeskorúságáról. — Az 1877: XX. t.-c. módosítása és pótlásáról. (1885: VI. t.-c.)
- A házassági jogról. (1894: XXXI. t.-c.) — (Bírói szabályzat) a házassági válóperekben követendő eljárásról.
- A váltótörvényről. (1876: XXVII. t.-c.) — (Szabályzat) a váltóügyekben követendő eljárás tárgyában.

- Csőd törvény. (1881: XVII. t.-c.)
- A kereskedelmi törvény. (1875: XXXVII. t.-c.) — (Szabályzat) a kereskedelmi ügyekben követendő peres és perenkívüli eljárás. — (Szabályzat) a kereskedelmi bíróságok hatáskörébe utalt vétségek eseteiben követendő eljárás.
- Áru- és értéktőzsde. — (Szabályzat) a tőzsdei választott bíróságnak eljárási szabályai. — Az ügyvédi munkadíjak. — Áruüzleti szokások. — Hajófuvarozási szokások. — Áruüzleti leszámolórend. — Értéküzleti leszámolás rendje.
- Büntető törvénykönyv. (1878: V. t.-c.) — A kihágásokról. (1879: XL. t.-c.) — Uzsoratorvények. — A büntető törvénykönyvek életbeléptetése (1880: XXXVII. t.-c.) — A sajtótörvény (1848: XVIII. t.-c.)
- Bűnvádi perrendtartás. (1896: évi XXXIII. t.-c.)
- Az esküdtbírókokról. (1897. évi XXXIII. t.-c.) — A bűnvádi perrendtartás életbeléptetése. (1897: XXXIV. t.-c.) — (Szabályzat) a közig. hatóságok hatáskörébe utalt kihágások eseteiben követendő eljárás.

FÜGGELÉK.

Az osztrák általános polgári törvénykönyv.

Dárday Sándor: Igazságügyi Repertórium

legkényelmesebb kis zsebalakban, a legfinomabb indiai papirosra van nyomva, közel ezer kéthasábos oldal terjedelemben öleli fel azt a teljes törvényanyagot, melyre a jogászembernek állandóan szüksége van. Kiállítás tekintetében páratlan e zsebkönyv s valósággal a grafikai ipar remeke.

A mű igen célszerű táskaalaku kötésben, a legfinomabb bőrbe kötve 14 koronáért kapható. — A könyvhöz egy nagyító-üveg (lupe) is van mellékelve, mely a szöveg könnyebb olvasására használható.

A „Tiszántul“-ra

előfizetést küldeni
minden nap lehet
aki már ma előfizet egy évre,
az december hó 1-ig a lapot
ingyen kapja.

A Biharmegyei Takarékpénztár

zálogháza

e hó 27-én

árverést tart.

Kéretnek a felek a zálogjegyek
rendezésére.

Természetes alkólikus

KRONDORFI

SAVANYÚVIZ

kiváló nyálkaoldó és húgyhajtó gyógyhatásu.
Különlegesség gége, gyomor, vese, hólyag
tüdő, rekedtség, köhögés,
köszvény és belbetegségeknek.
Bor és Pezsgőhöz legjobb ital. 307. 1-50

Védjegy: „Horgony“

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régióknak bizonyult háziázer, mely már sok
év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult
köszvénynél, oszónál és meghűléseknek, bedörz-
söléséppen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt
bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan üve-
get fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjeggyel
és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van
csomagolva. Ára üvegekben K.-80, K.1.40 és K.2.-
és úgyszólván minden gyógyszerészertől is kapható.
Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerész az „Arany országhoz“
Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.
Mindennapi szétrüldé.

Hirdetések

felvétetnek
e lap kiadóhivatalában.

Félix-gyógyfürdő

téli és nyári gyógyhely
Nagyvárad mellett.

Európa leggazdagabb kénés hőforrása:
viz hőfoka: 50 celsius.

Gyógyjavallat fürdő alakjában.

Csusz, reuma és köszvény ellen. Női
betegségeknek, idült méh és petefészek-
gyulladások, méh hurut, medencebeli sejt-
szövetlob és izzadmányoknál. Ivógyógy-
mód alakjában idült gyomorbántalmaknál
makacs székrekedésnél, máj és epehólyag
betegségeknek, sárgaság és epeköveknek
meglehető gyógyhatás.

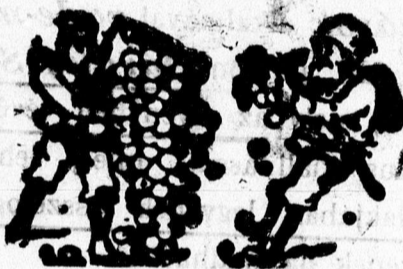
Pensió-rendszer: Okt. hó 1-től, máj. 1-ig.

Elsőrendű napi ellátás szoba, fűtés,
világítás és fürdés:

naponként 7 korona.

Prospektust küld az igazgatóság. 1-10

Szőlő-oltványokat

szállít,
fajtiszt a
sárgért
jótállva
legdusabb
választék-
ban a már
évek óta
elsőnek

és legmegbízhatóbbnak ismert:

Küküllőmenti első szőlőoltvány telep.

Tulajdonos: **Caspari Frigyes,**
Medgyes 28. sz. (Nagyküküllő megye).

Tessék képes árjegyzéket kérni!

Az árjegyzékben található az ország minden részéből érkezett
elismert levelek, ennél fogva minden szőlőbirtokos megrendel-
ésének megtétele előtt az ismerős személyiségektől úgy szó-
mint írásbelileg bizonyosságot szerezhet magának fenti szőlőtelep
feltétlenül megbízhatóságáról. 248

Vegyél!

Vegyén!

Vegyünk

Moskovits
eipőt.

Kossuth-utca 5.

Belépési felhívás a Nagyvárad Hítelbank Takaré- és Segélyszövetkezet 6-ik évtársulatába.

A Nagyvárad Hítelbank Takaré- és
Segélyszövetkezet 1908. január 1-én új,
6-ik évtársulatát kezdi meg.

Ezen szövetkezet célja, hogy tagjait
apróbb betétek által a tőketakarításra buz-
dítsa, amennyiben minden tag heti befize-
tései által önmagának tőkét gyűjt.

Tagja lehet a szövetkezetnek bárki,
ki magát három éven keresztül hetenkint
legalább 20 fillér befizetésére kötelezi.

Minden tagnak joga van befizetésé-
nek 4/5-öd részét minden kezes nélkül
kölsönképpen felvenni, mely kölcsönnél a
a legmúltányosabb kamat lesz felszámítva.
Beiratási díj címén minden üzletész után
10 fillér fizetendő. A könyvecskét már az
első heti betét és beiratási díj lefizetése
után kiadjuk. Vidéki tagok a heti befize-
tések postán, befizetési (cheque) lapok
utján teljesíthetik.

Befizetések bármely hétköznap d. e.
9-12-ig, d. u. 3-5-ig teljesíthetők.

A Nagyvárad Hítelbank Takaré-
és Segélyszövetkezet Igazgatósága.
KOSSUTH-UTCA 10. SZ.

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI

SZÉNSAV-MŰVEK

ujjonnan berendezve

kartelen kívül szállítanak azonnal bármily meny-
nyiségű természetes vegyileg legtisztább folyékony

SZÉNSAVAT

a világhírű buziasfürdői szénsav forrásokból szik-
vizgyártáshoz, vendéglősöknek és egyéb iparicélokra

Legkiadósabb természetes szénsav

Abud. székesfővárosi vegyészeti és élelmiszer

vizsgáló intézet 1907. évi 4615. sz. vegyelmezési bizonyítványának
kivonata: »Szaga és íze: rendes. Szénsavtartalma: 99,57 százalék.
A vizsgált foly. szénsav ezek után a közegészségügyi követelmé-
nyeknek teljesen megfelel és magas szénsavtartalma alapján igen
jónak minősíthető.

Felvilágosítással készségesen szolgál.

248 1-200

Muschong-buziasfürdői szénsavmüvek és ásvány-
vizek szétküldési telepe Buziasfürdőn.

Sörgönyeim: Muschong, Buziasfürdő. — Interurban telefon 18. sz.

